



> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Aan de Voorzitter van de Paritaire Commissie Aanpak problematiek  
chromium-VI  
De heer dr. R.L. Vreeman  
CAOP/Ondersteuningsteam C6&CARC  
Postbus 556  
2501 CN Den Haag

A. van Leeuwenhoeklaan 9  
3721 MA Bilthoven  
Postbus 1  
3720 BA Bilthoven  
www.rivm.nl  
KvK Utrecht 30276683  
T 030 274 91 11  
info@rivm.nl

Datum 25 april 2018  
Betreft Aanbieding onderzoeksrapporten chromium-6 problematiek  
POMS-locaties

**Ons kenmerk**  
047b/2018 /M&V/EvS/RvdG

**Behandeld door**  
Ronald van der Graaf  
RIVM/DMG  
T 030 274 8565  
ronald.van.der.graaf@rivm.nl

**Kopie aan**

**Bijlage(n)**  
13

Geachte heer Vreeman,

Hierbij bied ik u de resultaten aan van het onderzoek naar gezondheidsrisico's door blootstelling van Defensiepersoneel aan chromium-6 op de voormalige POMS-locaties<sup>1</sup>. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de minister van Defensie, onder begeleiding van uw commissie. Het RIVM heeft het onderzoek uitgevoerd in samenwerking met TNO, Universiteit Maastricht en Universiteit Utrecht.

Voor de belangrijkste conclusies en een samenvatting, verwijs ik u graag naar het bijgevoegde rapport '*Chromium-6 op de POMS-locaties van Defensie: gezondheidseffecten en verantwoordelijkheden*' (RIVM-rapport 2018-0061). In dit rapport zijn de bevindingen van alle deelonderzoeken in samenhang en op hoofdlijnen beschreven. Een uitgebreide beschrijving van het onderzoek en de resultaten staan in de afzonderlijke rapporten van de deelonderzoeken (zie Bijlage I voor een overzicht van de verschillende onderzoeksrapporten).

Het onderzoek is op wetenschappelijke en maatschappelijke kwaliteit getoetst door een onafhankelijke klankbordgroep, bestaande uit wetenschappers, artsen en juristen. De klankbordgroep, onder voorzitterschap van prof. dr. J.A. Knottnerus, zal naar aanleiding van het onderzoek naar chromium-6 op de POMS-locaties, in een afzonderlijke brief een aantal aanbevelingen van meer algemene aard doen aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, in afschrift aan de staatssecretaris van Defensie en de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Het onderzoek naar de gezondheidsrisico's door blootstelling aan chromium-6 op de POMS-locaties, maakt onderdeel uit van het onderzoek naar de gezondheidsrisico's aan chromium-6 en CARC<sup>2</sup> bij Defensie, die worden uitgevoerd onder begeleiding van de Paritaire Commissie.

<sup>1</sup> POMS: Prepositioned Organizational Materiel Storage

<sup>2</sup> CARC: Chemical Agent Resistant Coating

Zoals met u is afgesproken zal het RIVM de publicaties (uiterlijk) op 4 juni op de website van het RIVM plaatsen. Zonder expliciet tegenbericht van uw kant worden de onderzoeksresultaten dan openbaar gemaakt.

**Datum**

25 april 2018

**Ons kenmerk**

047b/2018 /M&V/EvS/RvdG

Hoogachtend,



Dr. Els C.M. van Schie  
*Directeur Milieu & Veiligheid*

## **Bijlage 1: Overzicht rapporten**

**Datum**

25 april 2018

**Ons kenmerk**

047b/2018 /M&V/EvS/RvdG

### **Samenvattend hoofdrapport**

1. Chroom-6 op de POMS-locaties van Defensie: gezondheidseffecten en verantwoordelijkheden. Bevindingen uit het onderzoek op hoofdlijnen. RIVM-rapport 2018-0061.

### **Rapporten deelonderzoeken**

2. Achtergrondinformatie over chroom-6: gebruik, voorkomen in het leefmilieu en gedrag in het lichaam. RIVM-rapport 2018-0051.
3. Eindrapport WP4 Blootstelling. Blootstelling aan chroom-6 op de NL-POMS-sites 1984-2006. Universiteit Utrecht.
4. Gezondheidseffecten en risicobeoordeling van blootstelling aan chroom-6 op de POMS-locaties van Defensie. RIVM-rapport 2018-0053.
5. Het vóórkomen van sterfte, ziekten, aandoeningen en gezondheidsklachten onder ex-POMS-medewerkers. RIVM-rapport 2018-0055.
6. Aantonen van blootstelling aan chroom-6 verbindingen middels analytisch laboratoriumonderzoek. TNO-rapport TNO2016 R11817.
7. Kan (lichamelijk) medisch onderzoek uitwijzen of een bepaald effect op de gezondheid gerelateerd is aan de blootstelling aan chroom-6. TNO-rapport TNO2017 R10148.
8. Bedrijfsgeneeskundige zorg door Defensie geboden aan (ex-) POMS-medewerkers. WP7 deelonderzoek 2. RIVM-rapport 2018-0054.
9. Normen en recht op bescherming algemeen. TNO-rapport TNO2016 R11839.
10. Een onderzoek naar arbeidsbescherming en veiligheid bij de POMS-sites. Normen en Recht op Bescherming: Defensie-specifiek. RIVM-rapport 2018-0052.
11. Aansprakelijkheid voor het laten werken met chroom-6. Onderzoeksrapport WP9 als onderdeel van het Gezondheidsonderzoek gebruik gevaarlijke stoffen bij Defensie; POMS, Chroom-6 en CARC (RIVM). Maastricht University – METRO.

### **Brochure onderzoeksproces**

12. Onderzoek naar chroom-6 op de POMS-locaties van Defensie. De manier van onderzoek doen. RIVM.